

SLAPUKŲ NAUDOJIMO PRAKTIKOS APIBENDRINIMAS

2025

Atsižvelgdama į 2024 metais atliktos interneto svetainėse naudojamų slapukų stebėsenos rezultatus, Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – VDAI) parengė apibendrinimą dėl slapukų naudojimo praktikos. Periodiškai organizacijoms kylant klausimų dėl tinkamo slapukų naudojimo įgyvendinimo, VDAI nori atkreipti dėmesį ne tik į nustatytus trūkumus, tačiau pateikti ir gerosios praktikos pavyzdžių.

PAGRINDINĖS SLAPUKŲ NAUDOJIMO TAISYKLĖS

- Turi būti gautas svetainės lankytojo sutikimas tuo atveju, jei svetainėje naudojami nebūtini slapukai.
- Sutikimas turi būti duodamas aktyviu patvirtinančiu veiksniu, t. y. iš anksto pažymėti langeliai, kuriuos svetainės lankytojas gali „atžymėti“, nėra laikytini tinkamu sutikimu.
- „SUTINKU“ ir „NESUTINKU“ mygtukai turi būti vienodai lengvai prieinami. Mygtukų dizainas neturėtų skatinti svetainės lankytojo sutikti su slapukų naudojimu. Geriausia praktika – vienodas mygtukų dizainas.
- Sutikimą turi būti taip pat lengva atšaukti, kaip ir duoti.
- Svetainės lankytojams turi būti suteikta aiški ir išsami informacija apie naudojamų slapukų rūšis, jų naudojimo tikslus, kita informacija apie asmens duomenų tvarkymą.

SLAPUKŲ RŪŠYS

(pateikiamas dažniausiai pasitaikantis slapukų skirstymas)

1. Pagal sukūrimo vietą:

- 1.1. Pirmųjų šalių slapukai – kuriami svetainėje, kurioje lankytojas lankosi.
- 1.2. Trečiųjų šalių slapukai – kuriami kitų svetainių, kurioms priklauso tam tikras svetainėje, kurioje lankytojas lankosi, rodomas turinys.

2. Pagal galiojimo trukmę:

- 2.1. Seanso – įrašomi nuo to momento, kai lankytojas atidaro svetainę, iki tol, kol ją uždaro. Kai uždaroma svetainė, šie slapukai automatiškai ištrinami.
- 2.2. Ilgalaikiai – saugomi kompiuteryje, kol lankytojas juos ištrina naršyklėje ar atšaukia sutikimą arba jų galiojimo laikas pasibaigia.

3. Pagal atliekamą funkciją:

- 3.1. Būtinieji – jais aktyvinamos pagrindinės svetainės naršymo ar prieigos funkcijos, užtikrinamas tinkamas svetainės veikimas.

- 3.2. Funkciniai – jais įsimenama informacija, nuo kurios priklauso svetainės išvaizda (atvaizdavimas svetainės lankytojo įrenginyje), kalbos parinktys, buvimo vietos nustatymas, kt.
- 3.3. Statistikos (veikimą gerinantys) – renka informaciją ir teikia jos ataskaitas, iš kurių svetainės valdytojas gali sužinoti, kaip lankytojai naudojami svetaine, pvz., kaip dažnai lankosi svetainėje, kiek laiko joje praleidžia, kaip dažnai naudojami svetainės funkcijomis, ar naudojantis svetaine susiduria su kokiomis nors klaidomis, kt.
- 3.4. Rinkodaros – naudojami lankytojams sekti daugelyje svetainių tam, kad būtų galima pateikti jiems pritaikytus reklaminius skelbimus, padeda įvertinti reklaminių kampanijų efektyvumą.

BENDROSIOS SLAPUKŲ TEISINIO REGULIAVIMO TAISYKLĖS

Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo (toliau – ERĮ) 73 straipsnio 4 dalis nustato, kad saugoti informaciją arba suteikti galimybę naudotis jau saugoma informacija abonentu ar faktinio viešųjų elektroninių ryšių paslaugų gavėjo galiniame įrenginyje leidžiama tik su sąlyga, jeigu atitinkamas abonentas ar faktinis viešųjų elektroninių ryšių paslaugų gavėjas, **kuriame, vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – BDAR), buvo suteikta aiški ir išsami informacija, įskaitant informaciją apie tvarkymo tikslus, davė tam sutikimą. Šios nuostatos nedraudžia techninio saugojimo ar naudojimosi duomenimis, kurio vienintelis tikslas yra perduoti informaciją elektroninių ryšių tinklu, taip pat būtiniais atvejais teikti informacinės visuomenės paslaugas, kurias užsako abonentas ar faktinis viešųjų elektroninių ryšių paslaugų gavėjas.**

Ši nuostata įgyvendina 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (toliau – E. privatumo direktyva) 5 straipsnio 3 dalį.

Remiantis aptarta ERĮ nuostata, prieš svetainėje įgalinant bet kokios rūšies (išskyrus būtinuosius) slapukų veikimą būtina gauti svetainės lankytojo sutikimą.

Atsižvelgiant į visų rūšių (išskyrus būtinuosius) slapukų naudojimo teisinį pagrindą – sutikimą, būtina atkreipti dėmesį, kad svetainėje diegiant ir valdant slapukus būtų įgyvendintos BDAR 7 straipsnyje nustatytos sutikimui taikomos sąlygos. Be kita ko, duomenų subjektas turi teisę **bet kuriuo metu atšaukti savo sutikimą. Atšaukti sutikimą turi būti taip pat lengva kaip jį duoti.**

ATASKAITA DĖL SLAPUKŲ REKLAMJUOSČIŲ

2023-01-17 Europos duomenų apsaugos valdyba patvirtino Slapukų reklamjuosčių darbo grupės ataskaitą¹ (toliau – Ataskaita dėl slapukų reklamjuosčių), nustatančią reikalavimus slapukų reklamjuostėms.

Ataskaitoje dėl slapukų reklamjuosčių yra aptartos įvairios taikomos praktikos.

¹ Žr. plačiau: https://www.edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/other/report-work-undertaken-cookie-banner-taskforce_en

PASTABA: Toliau pateikti Ataskaitos praktikos tipų pavyzdžiai yra skirti tik konkrečiai aptariamai taisyklei iliustruoti ir nebūtinai atitinka kitas aptariamąs taisykles.

A TIPO PRAKTIKA

Remiantis Ataskaita dėl slapukų reklamjuosčių, kai naudojami nebūtinieji slapukai, mygtuko „Nesutinku“, „Atsisakau“, „Ne, tik būtini slapukai“ ar kito panašią reikšmę turinčio, mygtuko nebuvimas viename (pirmame) slapukų reklamjuostės lygyje (kartu su „Sutinku“, „Daugiau informacijos“, kt. mygtukais) laikytinas ERĮ ir BDAR pažeidimu.

Tinkamais laikytini aukščiau nurodytos Ataskaitos dėl slapukų reklamjuosčių nuostatos įgyvendinimo pavyzdžiai.

1 pav.

Naudojame slapukus (angl. *cookies*) tinkamam svetainės veikimui užtikrinti, srautų analizei, rinkodarai ir turiniui suasmeninti.

[Slapukų nustatymai](#) [Priimti tik būtinus](#) [Sutikti su visais](#)

2 pav.

Naudojame slapukus (angl. *cookies*) tinkamam svetainės veikimui užtikrinti, srautų analizei, rinkodarai ir turiniui suasmeninti.

[Sutinku](#) [Nesutinku](#)

Suprantu, kad kai kurie slapukai būtini, norint naudotis šia interneto svetaine, tačiau nesutinku su slapukų, renkančių su tuo nesusijusių informaciją, naudojimu.

3 pav.

Naudojame slapukus (angl. *cookies*) tinkamam svetainės veikimui užtikrinti, srautų analizei, rinkodarai ir turiniui suasmeninti.

[Slapukų nustatymai](#) [Atsisakyti visų](#) [Leisti visus slapukus](#)

Netinkamo aukščiau nurodytos Ataskaitos dėl slapukų reklamjuosčių nuostatos įgyvendinimo pavyzdys. Nesutikimo galimybė (naršymas naudojant tik būtinuosius slapukus) yra pateikta tekste, o sutikimo ir slapukų nustatymų galimybės yra pateikiamos aiškiai matomuose mygtukuose.

4 pav.

Naudojame slapukus (angl. *cookies*) tinkamam svetainės veikimui užtikrinti, srautų analizei, rinkodarai ir turiniui suasmeninti.

Privalomi slapukai yra būtini mūsų interneto svetainės veikimui užtikrinti. Šie slapukai veikia visuomet ir jiems nėra reikalingas Jūsų sutikimas.

Sutinku su visais slapukais **Slapukų nustatymai**

Netinkamo aukščiau nurodytos Ataskaitos dėl slapukų reklamjuosčių nuostatos įgyvendinimo pavyzdys. Lankytojui išvis nėra pateikiama galimybė nesutikti su slapukų naudojimu. Paspaudus mygtuką „Išėiti“ lankytojas yra „išmetamas“ iš puslapio.

5 pav.

Naudojame slapukus (angl. *cookies*) tinkamam svetainės veikimui užtikrinti, srautų analizei, rinkodarai ir turiniui suasmeninti.

Sutinku **Išėiti**

Atkreiptinas dėmesys, kad nemažai svetainių naudoja tik būtinuosius slapukus. Nors būtinųjų slapukų naudojimui sutikimas nėra reikalingas, tačiau svetainės laikytojams turi būti pateikiama informacija apie slapukų naudojimą.

Tinkamu laikytinas informacijos pateikimo pavyzdys tuo atveju, kai svetainėje naudojami tik būtinieji slapukai.

6 pav.

Siekdami užtikrinti geriausią Jūsų naršymo patirtį, sioje svetainėje naudojame tik būtinuosius slapukus. Be būtinųjų slapukų svetainė neveiktų tinkamai. Spausdami „Susipažinau“, Jūs patvirtinate, kad esate informuotas apie šių slapukų naudojimą.

Išsamiau apie slapukus **Susipažinau**

B TIPO PRAKTIKA

Tiek ERJ, tiek BDAR pažeidimu laikytina, kai paspaudus ant mygtuko „Slapukų nustatymai“, slapukų kategorijas (rinkodara, statistika, kt.) nurodantys langeliai būna iš anksto pažymėti (ši nuostata netaikoma būtinųjų slapukų valdymui).

Tinkamais laikytini aukščiau nurodytos Ataskaitos dėl slapukų reklamjuosčių nuostatos įgyvendinimo pavyzdžiai (iš anksto pažymėti tik būtinieji slapukai).

7 pav.

Naudojame slapukus (angl. *cookies*) tinkamam svetainės veikimui užtikrinti, srautų analizei, rinkodarai ir turiniui suasmeninti.

BŪTINIEJI
 STATISTIKOS IR ANALITIKOS
 RINKODAROS
 FUNKCINIAI

[Sutikti su visais](#) [Atsisakyti visų](#) [Plačiau apie slapukus](#)

8 pav.

Naudojame slapukus (angl. *cookies*) tinkamam svetainės veikimui užtikrinti, srautų analizei, rinkodarai ir turiniui suasmeninti.

[Patvirtinti pažymėtus](#) [Sutikti su visais](#)

GRIEŽTAI BŪTINI FUNKCINIAI STATISTINIAI RINKODAROS

Netinkamo aukščiau nurodytos Ataskaitos dėl slapukų reklamjuosčių nuostatos įgyvendinimo pavyzdys (iš anksto pažymėti ne tik būtinieji slapukai, bet ir analitiniai, nustatymų ir neklasifikuoti slapukai).

9 pav.

Naudojame slapukus (angl. *cookies*) tinkamam svetainės veikimui užtikrinti, srautų analizei, rinkodarai ir turiniui suasmeninti.

SLAPUKŲ NUSTATYMAI

BŪTINIEJI	☒
ANALITINIAI IR NUSTATYMŲ	☒
NEKLASIFIKUOTI	☒

C TIPO PRAKTIKA

Tiek ERJ, tiek BDAR pažeidimu laikytina situacija, kai vienintelė alternatyva sutikimo su slapukais davimui yra parinkties „Nesutinku“ įterpimas į bendrą slapukų juostos tekstą arba už slapukų juostos ribų, dėl to neatkreipiamas pakankamas puslapio lankytojo dėmesys į galimybę nesutikti su slapukais. Pažymėtina, kad šiuo aspektu kiekviena situacija (slapukų reklamjuostė) turi būti vertinama individualiai.

Tinkamu tiek šios, tiek D ir E Ataskaitos nuostatų įgyvendinimo pavyzdžiu laikytinas pavyzdys, kai tiek sutikimo, tiek atsisakymo mygtukai yra vienodai lengvai pastebimi (matomi) svetainėje.

10 pav.

Naudojame slapukus (angl. *cookies*) tinkamam svetainės veikimui užtikrinti, srautų analizei, rinkodarai ir turiniui suasmeninti.

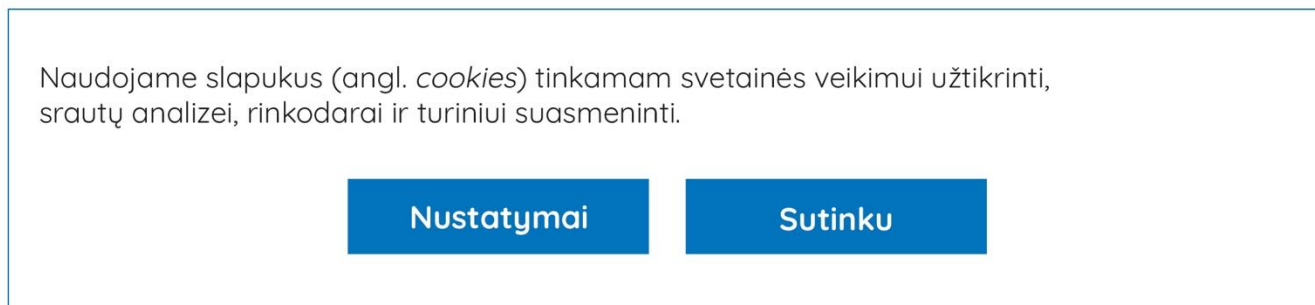
Sutikti su visais

Atsisakyti visų

Nustatymai

Netinkamo aukščiau nurodytos Ataskaitos dėl slapukų reklamjuosčių nuostatos įgyvendinimo pavyzdys, kadangi „continuer sans accepter“, t. y. „tęsti nesutikus“ yra už slapukų juostos ribų ir beveik nematomas.

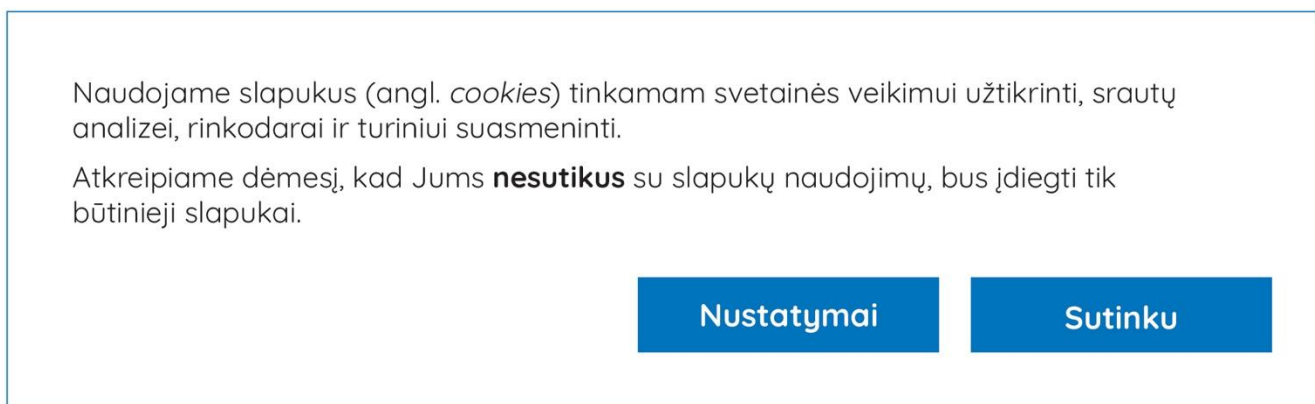
11 pav.

TĘSTI NESUTIKUS →

Netinkamo aukščiau nurodytos Ataskaitos dėl slapukų reklamjuosčių nuostatos įgyvendinimo pavyzdys, kadangi nesutikimo galimybė „refusez“ t. y. „atsisakyti“ yra paslėpta tekste.

12 pav.

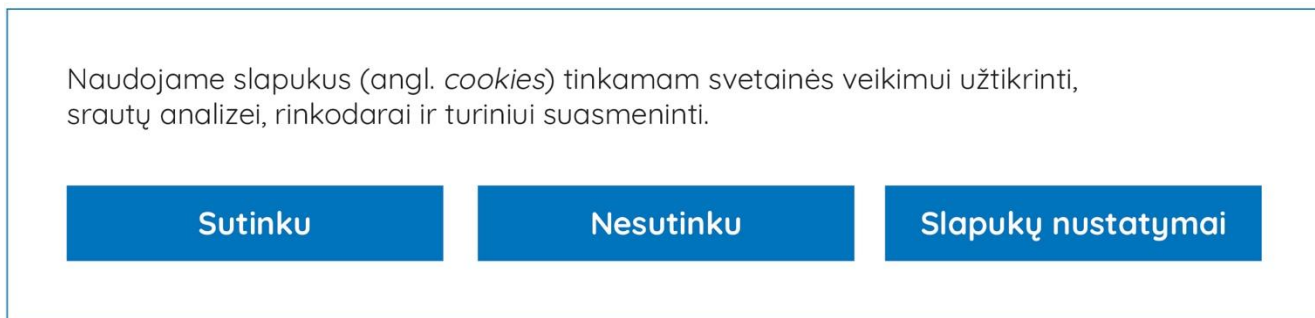

D, E TIPO PRAKTIKA

Klaidinančia praktika laikytina, kai mygtukų dizainas (spalva, kontrastas, kt.) pavaizduotas taip, kad svetainės lankytojas būtų labiau linkęs pasirinkti mygtuką „Sutinku su visais slapukais“ nei pasirinkti „Nesutinku“ ar „Daugiau nustatymų“. Pažymėtina, kad dėl šio punkto kiekvienas atvejis (slapukų reklamjuostė) turi būti vertinamas individualiai. Tačiau tiek E. Privatumo direktyvos, tiek BDAR pažeidimu laikytina, kai „Sutinku“ mygtuko alternatyvos („Nesutinku“, „Daugiau nustatymų“, kt.) yra pateikiamos taip, kad kontrastas tarp mygtuko ir teksto jame yra labai neryškus, dėl to tekstas yra beveik neįskaitomas.

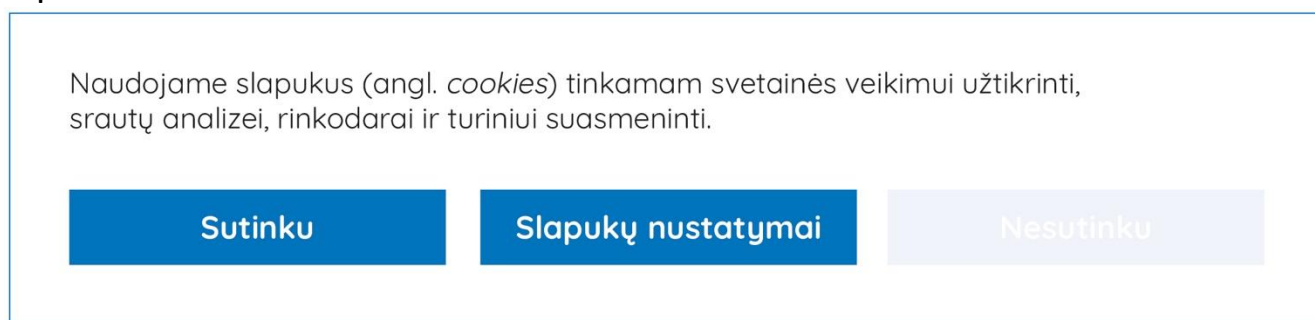
Tinkamu laikytinas pavyzdys. Visi mygtukai yra identiško dizaino ir spalvos.

13 pav.

Akivaizdžiu pažeidimu laikytinas pavyzdys. Baltame fone beveik neįskaitomas tekstas „ablehnen“, t. y. „atsisakyti“.

14 pav.

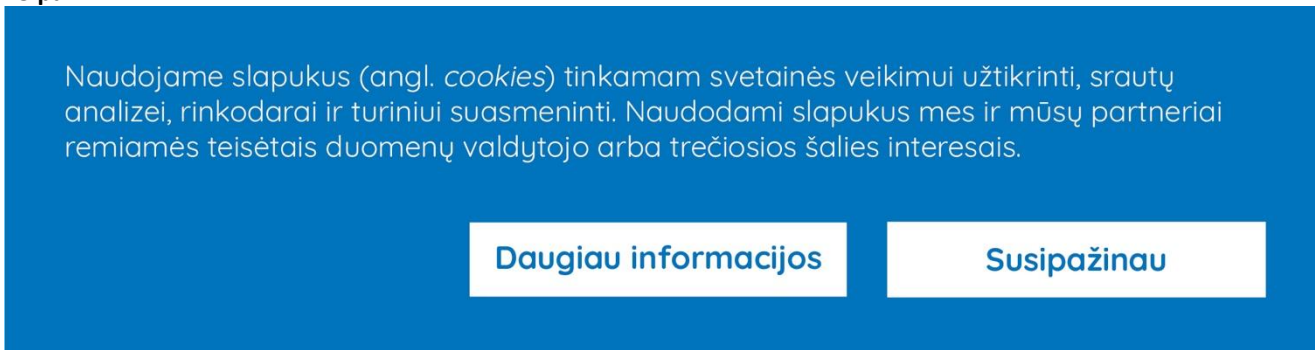

H TIPO PRAKTIKA

Tiek ERJ, tiek BDAR pažeidimu laikytinas slapukų naudojimas remiantis teisėto intereso teisiniu pagrindu.

Akivaizdžiai netinkamo aukščiau nurodytos Ataskaitos dėl slapukų reklamjuosčių nuostatų įgyvendinimo pavyzdys.

15 pav.

I TIPO PRAKTIKA

Atkreiptinas dėmesys, kad kai kurie duomenų valdytojai netinkamai klasifikuoja būtinuosius slapukus. Pažymėtina, kad slapukų skirstymas į rūšis nėra tik formalus teorinis dalykas. Nuo tinkamo svetainėje numatomų naudoti slapukų rūšių (ypač pagal atliekamą funkciją) nustatymo priklauso, ar svetainėje įdiegtas slapukų valdymas atitiks teisės aktų, reglamentuojančių slapukų naudojimą, reikalavimus.

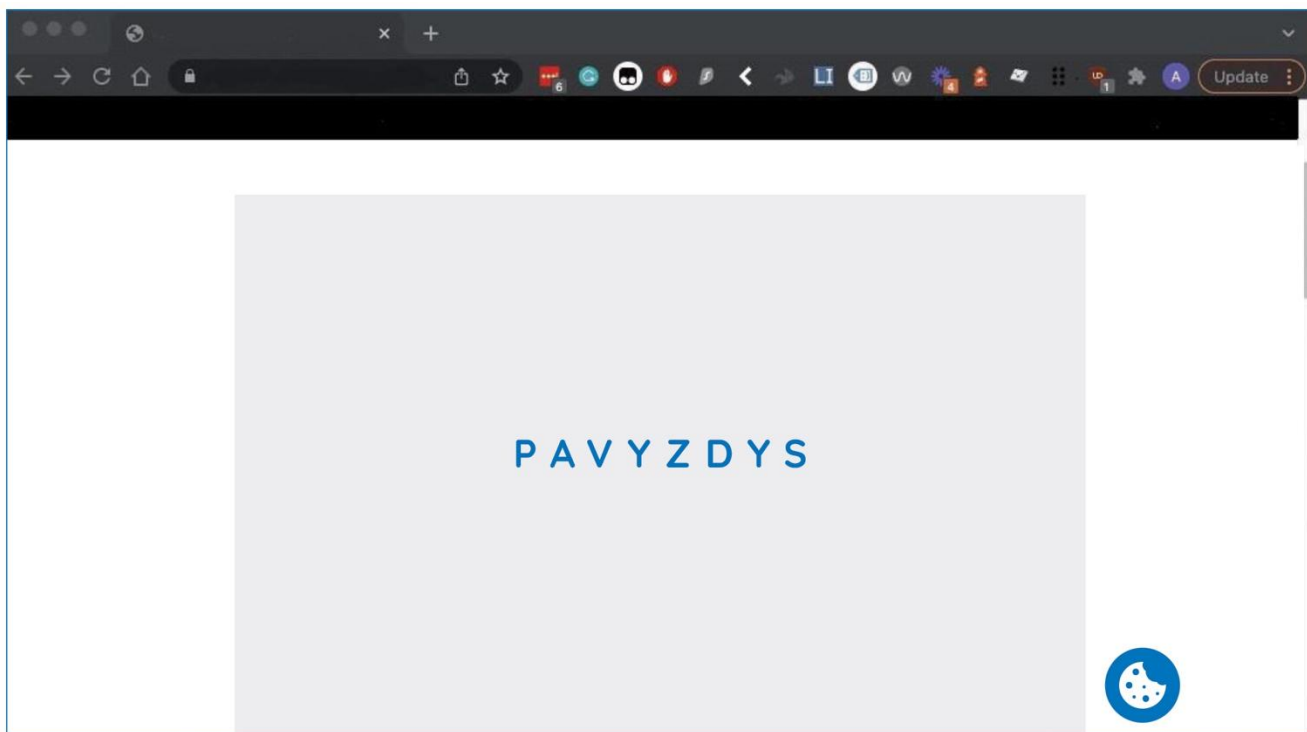
Klaidingai nustatius slapukų rūšis (klaidingai atlikus slapukų klasifikavimą), svetainėje įdiegiamas slapukų valdymas, prieštaraujantis asmens duomenų apsaugą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis. Pavyzdžiui, kaip „būtinieji“ yra klasifikuojami slapukai, kurių diegimui iš tikrųjų reikalingas atskiras svetainės lankytojo sutikimas.

K TIPO PRAKTIKA

Svetainių valdytojai turi įdiegti sprendimus, leidžiančius lankytojams lengvai atšaukti sutikimą bet kuriuo metu, pvz., piktogramą (maža, slenkanti ir nuolat matoma piktograma) arba nuorodą, esančią matomoje / lengvai surandamoje vietoje. Kiekvienas įdiegto sprendimo atšaukti sutikimą atvejis turi būti vertinamas atskirai. Atliekant įdiegto sprendimo vertinimą, turi būti nustatoma, ar konkrečiu atveju yra įgyvendintas reikalavimas, kad sutikimą turi būti taip pat lengva atšaukti kaip jį duoti.

Tinkamu laikytinas aukščiau nurodytos Ataskaitos dėl slapukų reklamjuosčių nuostatos įgyvendinimo pavyzdys. Svetainėje įdiegta slenkanti, nuolat matoma slapukų nustatymų (duoto sutikimo) valdymo piktograma.

16 pav.

Tinkamu laikytinas aukščiau nurodytos Ataskaitos dėl slapukų reklamjuosčių nuostatos įgyvendinimo pavyzdys.

Svetainės slapukų politikoje yra pateikiama informacija apie esamus slapukų nustatymus bei suteikiama galimybė šiuos nustatymus pakeisti (atšaukti/duoti sutikimą).

17 pav.

Slapukų politika

Remiantis mūsų turima informacija, Jūs sutikote su rinkodaros slapukų naudojimu. Jeigu apsigalvojote, galite pakeisti pasirinkimą

Nesutinku su rinkodaros slapukais

Sutinku su rinkodaros slapukais

INFORMACIJA APIE SLAPUKŲ NAUDOJIMĄ

BDAR 5 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta, kad asmens duomenys turi būti duomenų subjekto atžvilgiu tvarkomi teisėtu, sąžiningu ir skaidriu būdu (teisėtumo, sąžiningumo ir skaidrumo principas). BDAR 13 straipsnyje nustatyta, kokia informacija turi būti pateikta duomenų subjektui, kai asmens duomenys renkami iš paties duomenų subjekto. Atsižvelgus į šias BDAR nuostatas, duomenų subjektas turi būti informuojamas apie slapukų naudojimą ir su jais atliekamą asmens duomenų tvarkymą svetainėje pateikiant nustatytą informaciją.

Atkreiptinas dėmesys, kad informaciniame pranešime dažnai pamirštama nurodyti, koks yra su slapukais tvarkomų asmens duomenų naudojimo teisinis pagrindas (pagal BDAR 6 straipsnio 1 dalį). Pažymėtina, kad slapukai vartotojo galiniame įrenginyje gali būti įrašomi tik gavus vartotojo sutikimą (išskyrus būtinuosius slapukus), tačiau tolesnis su slapukais renkamų asmens duomenų naudojimas galimas remiantis ir kitais BDAR 6 straipsnio 1 dalyje nurodytais pagrindais, apie kuriuos vartotojas turi būti informuojamas.

Papildomai pažymėtina, kad atsižvelgiant į slapukų naudojimo, jų duomenų rinkimo specifiką, būtina paaiškinti, kas yra slapukai, pateikti naudojamų slapukų sąrašą, nurodant slapukų rūšis, su slapukais renkamą informaciją, informacijos saugojimo terminą.

Informacija apie slapukų naudojimą gali būti pateikiama lygmenimis. Pirmajame lygmenyje turi būti pateikiama informacija apie tai, kokie slapukai (būtinieji, nebūtinieji) naudojami ir jų naudojimo tikslus.

Antrajame lygmenyje (aktyvioje nuorodoje) turi būti pateikiama visa kita informacija apie slapukų naudojimą ir asmens duomenų tvarkymą.

Tinkamu laikytinas informacijos apie slapukų naudojimą pateikimo pavyzdys.

18 pav.

Mes naudojame slapukus

Jums lankantis mūsų svetainėje, Jūsų sutikimu mes naudosime slapukus, kad galėtume rinkti statistinius duomenis paslaugų gerinimo tikslu bei siekdami prisiminti Jūsų pasirinkimą būsimiems apsilankymams.

Be Jūsų sutikimo mes naudosime tik būtinuosius slapukus tikslu prisiminti Jūsų pasirinkimą būsimiems apsilankymams.

Jums nepasirinkus nė vienos iš parinkčių, slapukai nebus naudojami, tačiau slapukų reklamjuostė pasirodys kiekvieną kartą, kai lankysitės mūsų svetainėje.

Daugiau informacijos apie **slapukus** ir **duomenų apsaugą**.

Sutikti su statistikos slapukais **Ne, tik būtinieji slapukai**

DUOMENŲ PERDAVIMAS Į TREČIĄSIAS VALSTYBES

Atkreiptinas dėmesys, kad informaciniame pranešime dėl slapukų dažnai nėra pateikiama informacija apie duomenų teikimą trečiosioms šalims ir/ arba į trečiąsias valstybes, kaip to reikalauja BDAR 13 straipsnis.

Primintina, kad asmens duomenų perdavimą į trečiąsias valstybes arba tarptautinėms organizacijoms nustato BDAR V skyrius.

Europos Komisijos sprendimu gali būti paskelbta, kad trečioji šalis užtikrina pakankamą apsaugos lygį („sprendimas dėl tinkamumo“). Tai reiškia, kad duomenys kitai įmonei, kuri yra toje trečiojoje šalyje, gali būti perduoti nereikalaujant, kad duomenų eksportuotojas užtikrintų papildomas apsaugos priemones. Nemažai svetainių valdytojų naudoja *Google Analytics*, *Facebook*, kt. slapukus, kuriais duomenys perduodami į JAV. Paminėtina, kad 2023-07-10 Europos Komisija priėmė „sprendimą dėl tinkamumo“ dėl duomenų perdavimo į JAV – patvirtino ES ir JAV privatumo sistemą², kuria remiantis leidžiamas asmens duomenų perdavimas tarp ES subjektų ir sertifikuotų JAV subjektų. Aktualus sertifikuotų JAV subjektų sąrašas yra pateikiamas čia: [Home \(dataprivacyframework.gov/list\)](https://dataprivacyframework.gov/list) .

² Žr. plačiau: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023D1795>

Jeigu „sprendimas dėl tinkamumo“ nėra priimtas, duomenis galima perduoti taikant tinkamas apsaugos priemones, su sąlyga, kad asmenims suteikiamos vykdytinos teisės ir veiksmingos teisių gynimo priemonės. Tarp tokių tinkamų apsaugos priemonių, be kita ko, yra šios:

- įmonių grupės arba bendrą ekonominę veiklą vykdančių įmonių grupės atveju asmens duomenys gali būti perduodami vadinamųjų įmonei privalomų taisyklių pagrindu (BDAR 47 straipsnis);
- asmens duomenys gali būti perduodami susitarimų su asmens duomenų gavėju pagrindu, naudojant, pavyzdžiui, Europos Komisijos patvirtintas standartines sutarčių sąlygas (BDAR 46 straipsnio 2 dalies f punktas);
- asmens duomenys gali būti perduodami įgyvendinant elgesio kodeksus ar sertifikavimo mechanizmus; nustatant gavėjui privalomus bei vykdytinus įsipareigojimų taikyti tinkamas apsaugos priemones, skirtas apsaugoti perduotus duomenis (BDAR 46 straipsnio 2 dalies f punktas);

Jeigu asmens duomenis numatoma perduoti trečiajai šaliai, dėl kurios nėra priimtas sprendimas dėl tinkamumo ir nėra jokių tinkamų apsaugos priemonių, duomenis galima perduoti remiantis nukrypti leidžiančiomis nuostatomis konkrečiais atvejais, pavyzdžiui, kai asmuo aiškiai sutinka su siūlomu duomenų perdavimu po to, kai gavo visą reikalingą informaciją apie su tokiu perdavimu susijusius pavojus.
